

СКИБА Іван Петрович,

асистент кафедри філософії ГМІ НАУ

ПРОБЛЕМА СВОБОДИ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ТВОРЧОСТІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

*Коли я погляд свій на небо зводжу, –
Нових зірок на йому не шукаю
Я там братерство, рівність волю гожу
Крізь чорні хмари вглядіти бажаю,-
Тих три величні золоті зорі,
Що людям сяють безліч літ вгорі*

Леся Українка (Мій шлях...)

Леся Українка народилася у складний для України час: бачачи соціальну несправедливість, вона не могла миритися з нею, прагнула кращої долі для людей, іншого суспільства, побудованого на засадах рівності, братерства, волі. Великий вплив на становлення світогляду поетеси мала творчість її рідного дядька М. Драгоманова. Будучи хворобливою від народження, освіту вона здобувала вдома. До того ж в будинку поетеси часто збиралася українська еліта, в її колі домінували ідеї гуманізму і справедливості, відрази до насильства. Суспільно-політичні та філософські погляди Лесі Українки відображені, насамперед, в її поетичній творчості. Зокрема, у вірші «Коли втомлюся я життям щоденним» Леся Українка подорожує до країни мрії, в якій

панують «лагідний час», «безпечная година», давні дикі часи, мов та страшна казка, залишилися в далекому минулому, про які можна дізнатися лише з дідусевої розповіді. Леся Українка зачіпає проблему відповідальності перед прийдешніми поколіннями за долю країни, за те в якому суспільстві доведеться жити дітям. Наш вибір сьогодні творить суспільство, в якому доведеться жити нам і нашим нащадкам завтра.

Ще Аристотель стверджував, що людина вільна у своїй долі і у своїх вчинках, тільки від неї залежить: прагнути до високого чи до низького. В свою чергу вільна вибирати людина приречена на відповідальність за свій вибір, адже ним вона визначає якість свого життя, творить власну долю і, зрештою, робить свій внесок у суспільний вибір. Творчість Лесі Українки пронизана проблемою свободи та відповідальності. Свободи не лише як мети, за яку варто боротися, як цінності, що є умовою справедливого життя, а і свободи як акту волі, свідомого вибору людини жити саме так, у відповідності з загальнолюдськими цінностями. Свободи, з якої власне все і починається, яка визначає саме життя і сама вже є боротьбою. Або, як зазначає Леся Українка, шлях до свободи починається з внутрішнього вибору нерідко всупереч пристосовництву своєї власної позиції. Бо саме у виборі реалізується перший крок свободи.

Леся Українка переконливо показує, що «Руїна» починається з малого – зі зруйнування святого в душах людей. Епохи творять люди причетні до історичних подій, так і в епоху Руїни руйнування почалося в людях, що є наслідком їхнього вибору, в тому числі і морального. Тому людина є відповідальною за своє сьогодні і за своє майбутнє.